

БІБЛІЯТЭКА МАКСІМА

Кнігі, якія маглі б належаць Багдановічу

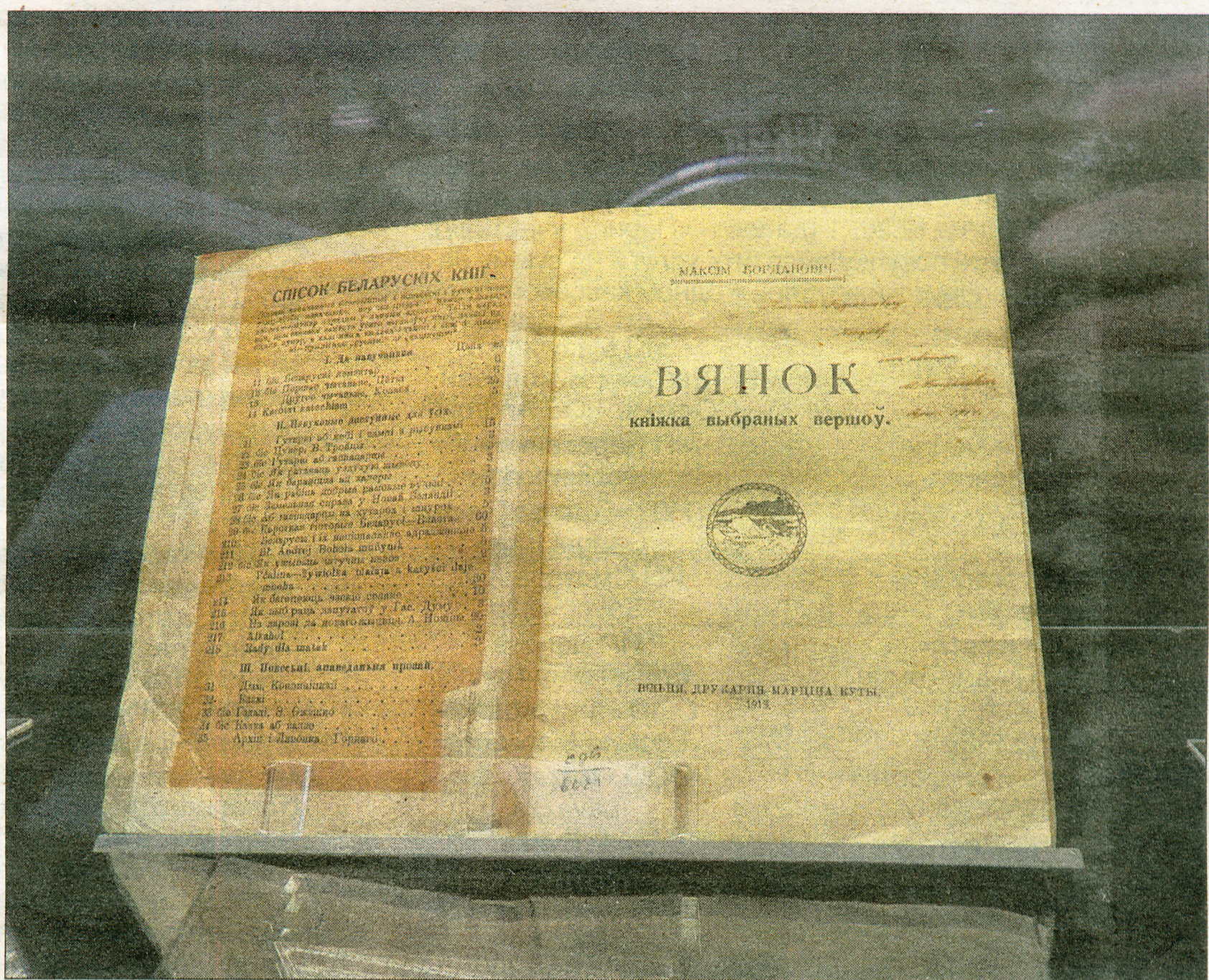
На вялікі жаль, рэчаў, якія належалі Максіму Багдановічу, захавалася не так шмат. У міжваенныя гады ў Інстытуце беларускай культуры (пасля Акадэміі навук) знаходзіўся шэраг папак з архіўнымі дакументамі, рукапісамі класіка. Некаторыя з іх так і не былі апублікаваныя. Сярод тых страчаных у віхуры Вялікай Айчыннай вайны папак былі рукапісы, прысвечаныя Францыску Скарыне (Багдановіч быў адным з першых, хто пісаў пра нашага першадрукара і рабіў гэта па заказе Вацлава Ластоўскага). У асобнай папцы захоўваліся матэрыялы да беларускага лемантара, над якімі Максім Багдановіч працаваў у апошнія дні свайго жыцця. Не захавалася і бібліятэка пісьменніка.

Багдановіч быў вядомы кнігалюб, сістэматычна вывучаў беларускія публікацыі, збіраў кнігі. Невыпадкова адзін з яго псеўданімаў — Максім Кніжнік.

Ідэя рэканструяваць бібліятэку Максіма Багдановіча была агучана на канферэнцыі «Электронная культура», якая прайшла вясной у Нацыянальнай бібліятэцы.

— Здавалася, гэта нешта фантастычнае. Мы не маем ні каталога з картатэкай, ні саміх кніг, якія належалі пісьменніку, — расказвае намеснік генеральнага дырэктара, дырэктар па навуковай рабоце, сацыяльна-культурнай і выдавецкай дзейнасці Нацыянальнай бібліятэкі Аляксандр СУША. — Але ў фондах Нацыянальнай бібліятэкі маюцца прыватныя кнігазборы якраз таго перыяду, напрыклад Яўхіма Карскага. Захаваліся апісанні кніг, якія належалі Максіму Багдановічу. Мы ведаем, што ён збіраў, якія выданні меў, з якімі экзэмплярамі працаваў. Таму і пастараліся сабраць арыгіналы выданняў тых часоў і падаць іх разам.

На падставе архіўных дакументаў, успамінаў і ліставання даследчыкі змаглі рэканструяваць беларускую частку кніжнага збору паэта. І сёння ў Нацыянальнай бібліятэцы адкрываецца выстаўка «Бібліятэка Максіма». Пераважна на ёй прадстаўлены кні-

гі да 1914 года, да пачатку Першай сусветнай вайны. Адсачыць, што з пазнейшых выданняў магло трапіць да Багдановіча, значна цяжэй, гэта звязана ў тым ліку і з бумам беларускага кнігадрукавання.

Безумоўна, Максім актыўна карыстаўся і выданнямі на іншых мовах, добра быў знаёмы з замежнай літаратурай. Але тут ён ужо мог браць кнігі са збору свайго бацькі ці з публічных бібліятэк. А вось «беларусіку» Максім Кніжнік адмыслова набываў для ўласнай калекцыі. І такіх выданняў у рэканструяванай бібліятэцы больш за 40 плюс перыёдыка, якую чытала беларуская інтэлігенцыя.

На выстаўцы прадстаўлены таксама асобнікі з аўтографамі паэта (сярод іх адзіны прыжыццёвы зборнік вершаў «Вянок»), публіцыстычныя брашурны і выданні поўных збораў твораў Багдановіча, першы з якіх убачыў свет у 1927—1928 гадах, пераклады яго паэзіі на славянскія, еўрапейскія і азіяцкія мовы, літаратура пра жыццё і творчасць класіка.

У Нацыянальнай бібліятэцы захоўваецца беларускі лемантар 1906 года, чытанкі Цёткі і Коласа, выпускі «Нашай долі» і «Нашай нівы», выданні пецярбургскай суполкі «Загляне сонца і ў наша ваконца», Віленскай і Мінскай друкарняў, першыя беларускія календары, выпускі твораў класікаў

айчыннай літаратуры і іншыя каштоўныя матэрыялы, якія маглі б захоўвацца ў Максіма Багдановіча. Усім гэтым выданням больш за сто гадоў.

Яны могуць распавесці не толькі пра Максіма, але і пра час, у які ён жыў, пра тое, што і хто аказвала ўплыў на фарміраванне поглядаў пісьменніка, крытыка, даследчыка. Ёсць тут і навуковыя работы, напрыклад знакамітая «Кароткая гісторыя Беларусі» Ігнатоўскага. Верагодна, многія сюжэты і тэмы Багдановічу падказвалі кнігі з яго ўласнай бібліятэкі, публікацыі першых легальных беларускіх газет. Па крытычным аналізе літаратуры, зробленым Багдановічам, мы ведаем, якіх аўтараў ён чытаў, чым захапляўся. У той жа час рэканструяваная бібліятэка можа з карысцю паслужыць сучасным даследчыкам. Магчыма, перачытаўшы кнігі з бібліятэкі Багдановіча, яны змогуць па-іншаму паглядзець на яго літаратурную спадчыну.

Да «Бібліятэкі Максіма» ўжо праявілі цікавасць навучальныя ўстановы, яна будзе задзейнічана ў межах такога праекта Нацыянальнай бібліятэкі, як «Славутыя імёны Бацькаўшчыны», калі дзеці падчас музейных заняткаў даведваюцца больш пра жыццё і творчасць класіка.

Разглядаецца таксама ідэя стварэння віртуальнай версіі бібліятэкі Максіма Багдановіча.

Алена ДЗЯДЗЮЛЯ.